

HRADP00BZH0T

Kancelář prezidenta republiky

V Praze dne 18. července 2022
č. j.: SPH 1061/2022

Závazné stanovisko

Kanceláře prezidenta republiky – Odbor památkové péče

k projektové dokumentaci ve stupni DPS: „Stavební příprava Západní kruchty a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan“ v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve spojení s § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, jako dotčený orgán pro řízení vedené stavebním úřadem toto závazné stanovisko:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 1061/2022 ze dne 16. června 2022 o závazné stanovisko k záměru stavebně technických úprav vyvolaných záměrem instalace nového varhanního nástroje na západní kruchtě katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Součástí žádosti je projektová dokumentace Stavební příprava Západní kruchty a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan. Projekt z podnětu Nadačního fondu Svatovítské varhany zpracovala projekční kancelář TECHNICO Opava s.r.o. (Ing. Martin Uličný, HIP Ing. Matěj Kudlík, architektonické řešení Ing. arch. Nikola Štibraná, stavební řešení Ing. Eva Macáková, statika Ing. Václav Jandáček a PŘ Ing. Ivana Bednářová) v dubnu 2021. Projektová dokumentace je provedena ve stupni DPS – dokumentace pro provedení stavby.

Stavební a technické úpravy zahrnují především statické zesílení stávající podlahy západní kruchty a její úpravu pro budoucí umístění nástroje. Technické instalace (elektro, komunikační a kamerové systémy apod.) předpokládají v mnoha případech otevření stávajících tras a prostupů (nyní např. zazděných), ale i instalace zcela nové - v různých úrovních katedrály, včetně podlah, a následnou instalaci nemalého množství potřebných rozvodů pro varhany. Nedílnou součástí projektové dokumentace (např. výkr. č. D.1.1.a.02 a č. D.1.1.a.03) jsou restaurátorské záměry na restaurování vstupních dveří na kruchtě a skříně na ní umístěné (vyrobena podle návrhu Kamila Hilberta), záměr zpracoval restaurátor Robin Bobek (držitel povolení MK ČR č. 4123/97 ze dne 26. března 1997). Dalším příloženým záměrem je restaurátorský záměr na restaurování kamenných partií Západní kruchty, zpracovaný restaurátorem akad. soch. Jarmilem Plachým (držitelem povolení MK ČR č. 5350/92 ze dne 31. března 1992).

Hrad I. nádvoří č. p. 1, Hradčany, 119 08 Praha 1, Česká republika

Tel.: +420 224 371 111, Datová schránka: 9hjaih

Projektová dokumentace prošla poměrně složitým vývojem, především v souvislosti s postupně narůstající předpokládanou hmotností nového varhanního nástroje. Projektová dokumentace byla zpracována v úzké spolupráci se zástupci Správy Pražského hradu, Metropolitní kapituly u sv. Víta a Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče žádost posoudil z hlediska zájmů státní památkové péče na ochraně Pražského hradu, který je, včetně jeho areálu, nařízením vlády č. 147/1999 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky, prohlášen za národní kulturní památku, a stanoví:

Předložená projektová dokumentace ve stupni DPS: „Stavební příprava Západní kruchty a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan“ v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě a následná realizace touto dokumentací navrženého zásahu je přípustná za následujících podmínek:

Stavební příprava západní kruchty, která bude prováděna podle předložené projektové dokumentace, představuje zásah spíše stavebně technického charakteru. V mnoha krocích se však podstatně dotýká i historické materie katedrály, a bude tedy prováděn za asistence a pod přímým dozorem restaurátorů, kteří jsou držiteli příslušných restaurátorských licencí Ministerstva kultury České republiky, na základě schválených aktualizovaných restaurátorských záměrů, které předloží s dostatečným předstihem Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky.

Restaurování kamenných partií, prvků, povrchů a kvádrového zdiva bude provádět restaurátor, který je držitelem licence pro restaurování nepolychromovaného kamene (např. ve znění povolení Ministerstva kultury ČR: „restaurování nepolychromovaných nefigurálních uměleckořemeslných děl z kamene“). Pro restaurování kovářských/pasířských prací bude garantem restaurátor, držitel licence pro restaurování kovářských/pasířských prací (např. ve znění povolení Ministerstva kultury ČR: „restaurování uměleckořemeslné předměty z obecných kovů, nebo uměleckořemeslných děl kovářských, pasířských, cizelérských či kovotepeckých“). Restaurování skříně a dřevěných dílů vstupních dveří ze schodiště bude provádět držitel povolení restaurování v odpovídajícím znění povolení Ministerstva kultury ČR (např. v rozsahu restaurování uměleckořemeslných prací ze dřeva či truhlářských prací). Je zřejmé, že v mnoha případech půjde o mezioborovou spolupráci jednotlivých disciplín.

Některá umělecká řemesla či řemesla obecně nebývají v soudobé praxi Ministerstva kultury ČR zahrnuta mezi samostatné restaurátorské disciplíny, a tudíž je třeba od provádějího řemeslníka požadovat v jejich případě vysokou odbornost a zkušenosti s obnovou památek odpovídající architektonické a památkově hodnoty. Takovým případem je např. zásah na ušlechtilé terrazzové podlaze ve věžích v úrovni vnitřního triforia katedrály, podle návrhu Josefa Mockera. Byla porušena v 80. letech minulého století při instalaci kabelových kanálů a zcela nevhodně nahrazena betonem napodobujícím tehdy dobově užívané teraco bez přizpůsobení kvalitnímu originálu. V rámci realizace páteřních instalací dle PD v tomto případě půjde o odstranění novodobých povrchů v dotčeném rozsahu trasy, z důvodu zpřístupnění kanálu a prostupů zdivem věže. Následné finální doplnění povrchu bude provedeno ve vizuálním souladu s dochovaným Mockerovým kvalitním řešením. Zásadní bude citlivé a opatrné odstranění novodobého materiálu a posléze namíchání vhodné směsi terrazzových doplňků z odpovídajících mramorů s důsledným dodržением struktury plniva a barevnosti.

Před zahájením realizace podle předložené projektové dokumentace, resp. před samotným započítím prací bude generálním dodavatelem, nejlépe ve spolupráci s restaurátory, zpracován **stručný technologický postup všech jednotlivých prací s podrobným popisem technologických kroků a navržených materiálů (v souladu s tímto závazným stanoviskem)**. Podmínkou je mimo jiné doložení technických a zejména bezpečnostních listů navrhovaných výrobků (především pokud nepůjde o obvyklé materiály užívané při restaurování katedrál). Tento postup bude předložen ke schválení zástupci investora a Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky s dostatečným předstihem.

Přestože PD podrobně zapracovává jednotlivé kroky zásahu a postupu instalace, bude vždy dotčená část určená k postupné realizaci (zvláště pokud bude třeba stavebně zasahovat do zdiva katedrály, novodobých zadržek, do konstrukcí v prostorech krovů, do dutin apod.) v předstihu ověřena na místě a jednotlivě schválena zástupci odboru. Jde především o korelaci zásahů navržených v PD a ochranu podstatných hodnotných povrchů stavby. Prioritně půjde o bourací práce v hodnotných partiích interiéru (zrušení trasy na vnitřním triforiu pod rozetou a úprava zde odkryté kamenné dlažby, prostupy klenbami a zdivem věží atd.). Takové zásahy budou vždy minimalizovány a prováděny za asistence restaurátorů. V některých případech bude třeba řešit instalace rozvodů po povrchu architektonických prvků a na neogotickém či gotickém zdivu katedrály. Trasy jsou rámcově navrženy v PD, ale výsledné provedení bude přizpůsobeno snaze o minimální vizuální dopad na interiér stavby a také reálné možnosti kotvení. Zpravidla bude kotvení, jak je určeno v PD, prováděno jen do spár mezi prvky zdiva (kvádry), pokud na nich nejsou např. pozůstatky polychromií (v gotické části katedrály). Stejně tak se schválení dotýká umístění všech koncových prvků. Všechny vizuálně prezentované prvky (kabely, úponky i koncové prvky) musí odpovídat vysoké hodnotě katedrály. Budou v předstihu vyvzorkovány a komisionálně schváleny (zástupci Správy Pražského hradu, Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, projektanty a zástupci Metropolitní kapituly u sv. Víta).

Důležitou okolností realizace bude minimalizace negativních dopadů pro katedrálu. Z velké části budou práce prováděny v sousedství již nedávno restaurovaných partií a obecně je nutno konstatovat, že prach ze stavebních prací je pro interiér chrámu nepřijatelný. Bude třeba přijmout účinná opatření vedoucí k minimalizaci negativních dopadů (odsávání při řezání a jiných destruktivních procesech, manipulaci s materiálem a zásypy, případné vlhčení sypkých hmot apod.). Z hlediska rozsahu bude problematické zejména rozebírání stávající podlahy západní kruchty a bourací práce na triforiu a ve věžích (s přihlédnutím ke komínovému efektu). Tato opatření budou detailně navržena a provedena v rámci realizace.

Vstupní prohlídka před zahájením realizace

Po předání staveniště provede dodavatel společně s projektanty, dozorem Odboru nemovitého majetku Správy Pražského hradu, zástupci Metropolitní kapituly u sv. Víta a zástupci Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky podrobnou prohlídku. Při ní budou na základě předložené dokumentace ověřeny jednotlivé navržené kroky zásahu, označeny všechny závady (trhlíny a jiné poruchy, posuny, zvětralá nebo jinak narušená místa, chybějící či poškozené detaily apod.). Na místě bude upřesněn postup a dohodnut způsob opravy a konkrétní technologický postup, případně i další nutné konzultace se specialisty. To bude následně shrnuto v uvedeném technologickém postupu.

Obecné podmínky realizace zásahu podle předložené projektové dokumentace ve stupni DPS „Stavební příprava Západní kruchtý a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan“:

Lešení

Lešení bude systémové, z nekorodujícího materiálu a zejména pro interiér zcela čisté. Bude založeno s ohledem na stavbu a dlažbu (zvláště v interiéru). Všechny stojky lešení budou vždy podloženy masivním kvalitním dřevem. Lešení by mělo být navrženo a postaveno tak, aby byl počet kotev minimalizován. V interiéru, při západní kručtě, bude při stavbě lešení pokud možno využito stávajících kotev zde umístěných při předchozích průzkumech. Obecně platné pravidlo je, že nutné kotvy jsou opatrně umísťovány do křížení spár mezi kvádry. Vyloučeno je kotvení přímo do kvádrů nebo subtilních profilací a prvků. Celá stavba i demontáž lešení a veškerá další manipulace s materiálem bude prováděna s maximální ohleduplností, vylučující riziko poškození plastických detailů katedrály.

Mramorová podlaha bude v předstihu standardně vyčištěna a plošně ochráněna geotextilií (o větší síle a gramáží), na kterou budou položeny nové dřevoštěpkové desky (dle PD). To platí i pro lešení u klenotnice (vertikální trasa rozvodů). Na tuto ochrannou vrstvu lze stavět lešení, za podmínek uvedených výše (podložení stojek fošnami). Lešení bude pro interiér zcela čisté, bez pozůstatků stavebních materiálů a umyté tlakovou vodou (v době stavby bez jakékoliv zbytkové vlhkosti). Jeho ohrazení bude provedeno s ohledem na interiér katedrály; vizuální dopady mohou být značné (nikoliv tedy běžným stavebním způsobem).

Při zakládání, zejména mezi kaplovými střechami, je třeba dbát na pečlivé roznesení váhy a ochranu všech klempířských prvků (zvláště povrchy střech, falce apod.). Lešení je třeba postavit tak, aby umožnilo rozebrání vertikální trasy rozvodů mezi dolním a horním ochozem.

Sítování lešení bude provedeno v souladu s platnou směrnicí Správy Pražského hradu.

Čištění restaurovaných kamenných povrchů

Před zahájením mokrých technologických procesů budou nejprve odstraněny výluhy, uvolněné nečistoty či krusty (budou-li shledány). Povrchy budou komplexně zbaveny prachových částic, pavučin apod. vysátím za pomoci vysavače a měkkých kartáčkových hubic. Kartáčky musí být nové, aby nedošlo k poškození povrchů. Opatrně budou odstraněny případné nesoudržné partie, které jsou buď nekonzervovatelné, nebo pocházejí z mladších úprav. Doporučujeme očištění suchým kartáčem a odsátí včetně všech zcela uvolněných částí vysavačem. Teprve potom bude celý povrch zdiva šetrně omyt čistou vodou a především parním čističem (ideálně teplou vodou v kombinaci s párou). Lze používat vhodné detergenty (kamenická mýdla (nejlepší je mýdlo s jelenem), saponáty apod.). Povrch musí být dokonale vymyt a zbaven všech depozitů použitých prostředků. Přebytková voda při čištění vodou a párou musí být důsledně odsávána houbami. Ochránit je třeba všechny povrchy, které by mohla voda kontaminovat či poškodit.

Pro naměkčení krust, nečistot i pro případné povrchové odsolení je vhodné použití buničinových obkladů, s použitím destilované vody (např. Arbocel R, Arbocel BC 200 či Subcel F3000, či materiály odpovídající technickým parametrům uvedených - buničina musí být vždy bez obsahu chemických látek – např. protipožárních, nejvhodnější je potom lékařská či veterinární varianta). Pro čištění lze používat mýdlovou, čpavkovou, octovou vodu či vodný roztok hydrogenuhlíčitanu amonného, ale je třeba dodržovat technologické postupy a obecně spíše nižší koncentraci účinných látek. Pro odstranění ztmavlé plochy kvádrů se osvědčilo právě použití buničiny a vodný roztok hydrogenuhlíčitanu amonného (např. fa. Dorapis). Ideální je pokrytí větší plochy zdiva najednou a případně ještě zakrytí mikrotenovou folií – na prodloužení účinné doby působení. Následně je třeba plochu velice pečlivě umýt vodou a zbavit ji pozůstatků hydrogenuhlíčitanu amonného. To je možné kombinovat s ostatními postupy i mechanickým čištěním naměkčených krust. Zábal s buničinou bude třeba bezpochyby několikrát opakovat. Zpravidla dobrého výsledku lze dosáhnout po třech cyklech zábalů. Vždy budou provedeny testy před plošným použitím. Postup je třeba přizpůsobit stavu zdiva a správnému technologickému postupu. Samozřejmě vhodným způsobem je i namíchání mýdlové emulze s výše uvedenými příměsemi. Zvolený finální postup se odvine od provedených zkoušek.

Čištění povrchu kamene bude prováděno také mechanickou cestou (povrch bude čištěn měkkými kartáči; krusty budou odstraňovány brusnými kamenickými houbičkami, brusným rounem, skalpelem atd.), avšak šetrně, bez zásahu do vlastního povrchu kamene. Mechanické čištění musí být kombinováno s mokrou cestou (v podstatě broušení pod vodou – což zamezuje příliš invazivnímu zásahu). Neprodyšné krusty budou jemně mechanicky odstraněny, ale pouze tak, aby nebyl porušen originální povrch kamene. Zvláštní ohled, především při odstraňování krust, bude brán na stopy originálního opracování.

Terrazzové podlahy ve věžích, výškově v úrovni vnitřního triforia, by měly být vyčištěny ještě před prováděním hmotového a vizuálního doplnění. Je třeba v ploše načíst průměrnou barevnost plniva podlah pro správné doplnění. Při vybrušování nového terrazza je třeba ochránit původní plochy. Následně po provedení je třeba povrchy sjednotit (např. v závěrečné voskové vrstvě). Mramorové podlahy budou před stavbou lešení pouze umyty standardním postupem údržby podlah katedrály (nyní používán Bellinzoni L+L). Jejich plošné čištění, by mělo být provedeno až na závěr zásahu. V případě posunů lavic v hlavní lodi, je třeba postup upřesnit podle prostorových možností při manipulaci. Rozhodně bude aktuálně, resp. v předstihu, ošetřena podlaha v nové pozici lavic ještě před jejich postupem. Včetně zavoskování plochy. Ostatní plochy podlahy budou konzervovány po přesunu lavic.

Obecně lze konstatovat, že pro čištění mramorových a terrazzových ploch bude použito kartáčovacích a následně jemných leštících padů (bude tedy použito rotačního čisticího stroje) a vody s vhodnými detergenty. Předpokládáme, že půjde jen o čištění nikoliv zabrušování, tento postup je bez zásahu do samotného povrchu, odzkoušen na mnoha plochách v katedrále. Lokální nečistoty, zvláště v návaznosti na stěny a pískovcové plochy, budou dočištěny ručně – s případným použitím obkladu buničinou (s vhodným detergentem). V případě většího poškození dlaždic, např. nyní zakrytých lavicemi v lodi, je možno dlaždici nahradit vhodně barevným mramorem z obdobného ložiska. V případě menších nedostatků, nevylučujeme dotmelení materiálem na bázi epoxidové pryskyřice (typ odolný UV) silně plněné mramorem a mramorovou moučkou a dalšími vhodnými plnivými. Jak ukazují dlouholeté zkušenosti, je to vhodná varianta s dlouhou životností.

V exteriéru bude uvedený postup ještě doplněn o následující kroky. V zásadě bude celý povrch kamene omyt čistou pitnou vodou pod mírným tlakem (v případě pískovce nesmí poškodit povrch kamene – zcela by neměly být odmyty části případně rozpadlého pískovce, který by bylo ještě možno zpevnit). Po vyschnutí budou povrchy pokryté mechy, řasami apod. ošetřeny vhodným biocidním prostředkem (např. Sanatop, Porosan). V zásadě by neměly být používány přípravky na bázi kvarterních amoniových solí, které mohou negativně ovlivňovat závěrečnou hydrofobizaci (a postup odmytí prostředku je třeba provádět obzvláště pečlivě tak, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky chemických látek biocidního ošetření, což lze jen těžko zaručit i kontrolovat). Bohužel vzhledem ke změnám evropské legislativy dnes v běžné praxi jsou ve většině dostupné právě jen přípravky tyto soli obsahující. Takže je třeba dodržovat technologický postup a zajistit jejich dokonalé odmytí.

Kamenické práce

Kamenické práce, prováděné též pod dozorem odpovědného restaurátora, se budou v první řadě týkat otevření stávajících kabelových tras. Problematická je trasa na vnitřním triforiu, která je nyní řešena tak, že chráničky byly překryty nyní prostým betonem, tvořícím krycí podlahu. Je málo pravděpodobné, že tato skladba byla separována od původních pískovcových dlažeb a kružby zábradlí. Rozebírání si tedy vyžádá mimořádnou opatrnost, neboť tato trasa bude přemístěna a bude obnovena původní úroveň podlahy triforia v podobě stávajících pískovcových desek nyní pod betonem. Stejně náročné je otevření tras v teracu ve stejné úrovni ve věžích, které lze považovat za uzlové, protože navazují na systém rozvodu v krovu a triforiu. Technologie provádění bude ujasněna před zahájením a případné možné úpravy po otevření trasy.

V případě revitalizace ostatních tras, předpokládáme spíše využití stávajících volných prostupů. Pokud bude třeba nějakých dalších úprav, budou prováděny a projednány zvlášť.

Trasa ze stávající rozvodny v předsíni Nové sakristie, je osazena převážně mechanicky na ocelový rám. Pískovcový obklad je třeba opatrně uložit, nepoškodit a navrátit po instalaci zpět. Po osazení bude dočištěn a retušován. Vnější trasa mezi spodním a horním ochozem bude otevřena z postaveného lešení. Je třeba z lešení provést opravy ploch v jeho dosahu.

Zatím vycházíme z předpokladu PD, že nebude třeba rozebírat mramorovou podlahu v katedrále. Nelze ovšem vyloučit potřebu přesazení rámečků a krycích desek a další případné úpravy.

Zpevňování kamene

Nepředpokládáme, že v rámci realizace bude třeba konsolidovat větší množství dílů z degradovaného pískovce. Ovšem s přihlédnutím k nemalému rozsahu zásahu, který vyžaduje příprava stavby nového varhanního nástroje, považujeme konsolidaci kamene za pravděpodobnou. Zejména v exteriéru při otevření vertikální trasy po horní úroveň ochozu bude třeba provést i opravy a konsolidaci přiléhajících partií katedrály.

Obecně lze konstatovat, že pro zpevňování narušeného kamene budou použity organokřemičité přípravky. Ty jsou v areálu Pražského hradu používány v různých variantách od roku 1972. K vytvoření křemičitého gelu dochází uvnitř pórového systému reakcí s vlhkostí, obsaženou v materiálu, póry zůstávají volné a difuzní odpor povrchové vrstvy se zvýší jen nepatrně (materiál může „dýchat“), nezadržuje v ošetřeném materiálu vlhkost. Proces by měl

být prováděn maximálně ve dvou až třech cyklech (nebo podle aktuální nasákavosti a stavu kamene). Přípravky by měly být hydrofilní (bez hydrofobizačního účinku).

Přednost bude dána přípravkům, se kterými je restaurátor zvyklý pracovat, pokud to ovšem bude osvědčený materiál, který byl úspěšně použit na území Pražského hradu nebo prošel testováním ÚTAM AV ČR dle zadání Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky (pro pískovce ideálně Porosil Z, v povrchových vrstvách, případně RZ; Remmers KSE 100 pro hmotové zpevnění; případně další konsolidant např. Funcosil, Imesta, Wacker, pro omítky Porosil ZTS).

Spáry, malty a injektáž

Nepředpokládáme velký rozsah výměn spárování, ale z obecného hlediska uvádíme základní parametry postupu. Z porušených výplní spár bude nesoudržná či nevyhovující malta opatrně odstraněna do hloubky cca 20 mm tak, aby nebyla porušena hrana kvádrů nebo profilu. Potom budou spáry vymyty vodou, aby byl odstraněn všechen jemný prach a případné nečistoty.

Při spárování bude bezpodmínečně dbáno, aby spáry v hloubce a přiléhající kámen byly předem dostatečně navlhčeny. Nedostačuje pouze lehce navlhčit stříčkou (rozprašovačem), voda se musí dostatečně nasát do materiálu. Nové výplně spár musí být pečlivě utaženy a velmi se osvědčilo jejich utemování dřevem (za předpokladu, že bylo jádro pečlivě nanášeno a utaženo kovovou špachtlí). Povrch spáry bude zároveň s hranou kvádrů, případně by měl kopírovat nerovnosti plochy. Pro delší životnost je zásadně důležitá další péče o čerstvě provedené spáry. Hotové spáry je třeba několikrát denně vlhčit (pouze stříčkou, nikoliv hadicí - samozřejmě tak, aby se nevyplavovalo pojivo či plnivo). Vlhčení je třeba opakovat do vyzrání malty.

Malta používaná pro spárování a ložné plochy při přesazování či vložkách bude vápenná. Preferovány jsou materiály míchané na stavbě z kvalitního vápenného pojiva – nejlépe předem našlehané kaše z vápenného hydrátu (hydroxid vápenatý $\text{Ca}(\text{OH})_2$). Ideální je uleželá kašovitá vápna dobré kvality a stáří (např. prodej uleželého vápna Velké Bílovice nebo aktivované vápenné kaše od fy Aqua Bárta) a další osvědčená a vyzkoušená vápenná pojiva (např. ověřená vápna naložená v jamách či sudech) - nebo si lze vyrobit aktivovanou vápennou kaši na stavbě. Mechanická aktivace vápenné kaše se provádí poměrně jednoduchou cestou; kvalitní vápenný hydrát (základní materiál uveden níže) se nasype do sudu a zalije vhodným množstvím vody. Následně se rychloběžným talířovým míchadlem (700 až 1500 otáček/min a nelze jej nahradit běžným směšovým míchadlem!) „aktivuje“, prostě se pečlivě rozmíchá. Pokud je míchání dostatečně intenzivní, vápenná kaše doslova „houstne před očima“ a její plasticita se přiblíží kaši z dlouhodobě odleželého vápna. Tento způsob eliminuje všechny nedostatky nerozleženého vápna v míře a kvalitě bezesporu srovnatelnými s dlouhodobě uleželými vápnými, např. v jamách.

Též vhodnou variantou jsou i kombinace vzdušných a hydraulických vápen, které jsou na trhu celkem dostupné. Použití hydraulických příměsí je povoleno (ovšem s velkou opatrností), příměs musí tvořit 1 až max. 8% (z celku, podle typu hydraulické příměsi), a to v případě jednodruhového základního pojiva (např. ložisko Mokrá jako hlavní pojivo nebo vápno z lomu Čertovy schody, Štramberský, Velké Hydčice, Otterbein apod.). Šedý portlandský cement je jako příměs zcela vyloučen (především z důvodu nevhodné barevnosti základu malty

před samotným probarvováním, ale také z důvodu, že některé pískovce s ním negativně reagují a degradují v kontaktních plochách). Používat lze samozřejmě i další typy přírodního hydraulického vápna (NHL – max. středně hydraulické ideálně do 2,5 MPa). V zásadě by pevnost materiálů používaných pro spárování (případně zdění) měla být v rozmezí 2 – 3,5 Mpa, což odpovídá přírodním materiálům s přirozenou hydraulicitou (v tomto smyslu je třeba mít na paměti, že tuto hranici by neměly překračovat ani materiály s umělou/dodanou hydraulickou příměsí).

Pro injektáže případně odloučených ploch či trhlin bude použit vhodný materiál na vápenné bázi s odpovídajícím plnivem (mramorová moučka, opukový prach, čistý křemičitý prach a případně siloxan pro zvýšení zatékavosti). Lze ovšem použít i osvědčené výrobky (např. dlouhodobě osvědčený VAPO injekt).

Pro eliminaci technologické nekázně při mísení menšího množství maltové směsi je povoleno použití záměsové vody s příměsí maximálně 3% akrylátové složky (např. adekvátní Sokratu ovšem s ohledem na kvalitu, akrylát v takovém poměru funguje pouze jako smáčedlo a umožňuje lepší zpracování tmelu – smáčedlo napomůže vápennému pojivu obalit všechny složky plniva, což je pro zpracování směsi naprosto zásadní). Maltu bude připravovat zodpovědný pracovník pod dozorem restaurátora; je třeba zaručit stejnorodost materiálu – nejlepší je, když maltu za suchého stavu připravuje pouze jeden pracovník, stejně tak bude připravována záměsová voda. Akrylátová příměs na stavbě jiným způsobem používána nebude. Zcela vyloučeno je natírání spáry i jen záměsovou vodou před spárováním, je určena pouze do malty (jako smáčedlo usnadňující a zlepšující promísení jednotlivých složek). Pracovníci budou dbát na pečlivé promíchání pojiva a plniva před použitím (čím déle, tím lépe). Rozdělané množství malty bude důsledně zpracováno najednou, protože z technologického hlediska není přijatelné, aby zavadlá malta byla znovu rozmíchávána (takový materiál je likvidován, zvláště jde-li o materiál s hydraulickými vlastnostmi, ten musí být zpracován do cca 30 minut). Malty budou s dostatečným předstihem vyvzorkovány a předloženy ke schválení zástupcům Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Mimo jiné bude i doloženo, kdy a kde byly navržené maltové směsi použity (v případě, že nejde o známé použití v areálu PH). V případě extrémně namáhaných spár, zejména v exteriéru, může být (bude) pro jádro použito polypropylenových pásků. Pochopitelně nevylučujeme použití přírodních materiálů (konopná vlákna, koží či hovězí chlupy), ale v zásadě je třeba pamatovat na dlouhodobou inertnost použitého ztužujícího materiálu. To zvířecí materiály příliš nesplňují (chlupy jsou v zásadě mastné) a v případě konopných vláken (jakkoliv byla historicky používána) je třeba přimíchávat biocidní složky, nepostačují přirozené dezinfekční vlastnosti vápna z hlediska dlouhodobého namáhání. Biocidní složky mohou zase negativně ovlivňovat pískovcové zdivo, či maltovou směs.

Zrnitost plniva směsi se bude řídit velikostí spáry a také tím, zda se jedná o jádro či svrchní (kontaktní) vrstvu. V zásadě zrnitost písků či kameniva bude dosahovat až cca. 50% velikosti spáry (modelově to znamená: pokud je šířka spáry 12mm, největší složkou písku či kameniva bude zrno o maximální velikosti 5 - 6mm, u jádra plošných tmelů může být složka zrnitosti až 12mm i více – dle fyzikálních možností) nebo je třeba provést s technologickou důsledností více vrstev s dodržением vhodné zrnitosti plniva a technologické pauzy. Velmi důležité je, aby zrnitost použitého písku byla stejnoměrná od nejmenší frakce po největší (každá složka zrnitosti je rovnoměrně zastoupena, včetně prachových součástí). Pokud písek obsahuje jílové součásti, je třeba nejlépe laboratorně doložit, že jsou stabilní (nebobtnají, nejsou hygroskopické a případně mají pozitivní hydraulické vlastnosti). Je možno plnivo míchat i uměle či doplňovat plnivo přírodní, které vyhovuje podmínkám. Také je třeba, aby v plnivu

byla stejně zastoupena složka ostrá a oblá (oblázky i drcené ostré prvky) - to přispívá k elasticitě a pevnosti; často tyto parametry splňují říční písky. Pokud tomu tak není, je třeba mísit písky kopané s říčními (obsah jílových částí ve směsi nesmí nepřesahovat 5%), ale za výše uvedených podmínek. Je třeba doložit ložisko písků (vhodné jsou např. ideálně Zlosyň, případně Borek - náplavka Lahovice, Sázavské písky, Střeleč). U písků bude vždy provedena sedimentační zkouška, která v zásadě potvrdí jejich vhodnost.

Malty budou podle potřeby v hmotě probarčovány vhodnými pigmenty – to platí i pro tmely. Není vhodné provádět patinaci spár pouze povrchově, již samotná malta by měla mít vhodný odstín (ne třeba ještě výsledný, ale dle zkušenosti aspoň střední probarvení), který vytvoří vhodný základ pro správnou barevnost spáry. Spáry by měly spolu s kamenem z hlediska barevnosti tvořit celek, který nebude rastrován výrazně světlejšími liniemi spár. V tomto ohledu je třeba probarvení malty přizpůsobovat převažující barevnosti okolní plochy kamene. Vhodné pigmenty, jak oxidické, tak přírodní, je třeba rozetřít ve vodě aspoň den před použitím. Barevnost malty kde jsou použity takto připravené pigmenty, bývá stabilnější a lépe vyzrává. Barevný tón spárovací malty se pochopitelně musí vždy přizpůsobit spárované partii zdíva s ohledem na barevnost dotčené plochy.

Pro specifické použití nevyklučujeme použití průmyslově míchaných maltových směsí na bázi kombinace vzdušného a hydraulického vápna. Takovým příkladem je např. Bayosan HR 811 (450 česká varianta), kterou lze použít v případě specifického požadavku a jako etalon základních požadavků. Plnivo sice odpovídá místním poměrům jen tvarem a strukturou (nejsou použity české písky), ale tento nedostatek vyrovnává mimořádně šťastná kombinace vzdušných a hydraulickým vápen (s největší pravděpodobností ložisko Otterbein, pevnost cca 2,5 MPa). Na základě dlouholetých zkušeností jde o materiál vhodný pro tmely s hraničním namáháním nebo spáry vyžadující extrémní odolnost. Pokud bude navrhován teoreticky adekvátní výrobek, tak za předpokladu srovnatelných vlastností doložených zejména bezpečnostním a technickým listem a především s reálnou zkušeností nad 5 let expence.

Obnova nátěrů kovářských a zámečnických prací

Standardně bude restaurátorem vždy proveden průzkum stavu a skladby provedení i barevnosti dotčených prvků, jehož výstupy budou shrnuty v restaurátorském záměru s navržením postupu prací. Níže je uveden základní přehled kroků technologického postupu.

Obecně budou technologické kroky vycházet ze standardu restaurátorských postupů. K odstranění nátěrů budou používány prostředky na bázi rozpouštědel, jež se při pracích v areálu Pražského hradu dobře osvědčily (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P07, P 08, Barvy Laky P 8512 případně 8513, a další, např. na bázi dichlormethanu). Pokud budou základní nátěry na suříkové bázi, je možno je ponechat a po odmaštění doplnit nový základní nátěr také suříkem. Korozní produkty budou pasivovány, např. prostředky na tanátové bázi. Detailní postup bude určen během provádění. I pokud bude fragmentárně nalezen jako základní nátěr suřík, předpokládáme kompletní obnovu základu ze 100% (tj. stávající suřík může být ponechán a bude přetřen minimálně jedním celistvým nátěrem suříku). Pokud nebude nalezen, základní nátěry budou provedeny minimálně ve dvou vrstvách.

Podle typu prvku není zcela vyloučeno odstraňování starých nátěrů plamenem (případně citlivě ve výhni) či horkovzdušnou pistolí. Není ovšem vhodné postupovat za příliš vysokých teplot a nechat barvu shořet. Může dojít k vyžihání kovu a jiným nevhodným důsledkům přehřátí. U historických kovaných prvků je většinou základním nátěrem suřík, který je možno

ponechat a pouze doplnit (v takovém případě se odstraňování vrchního nátěru ostrým plamenem nedoporučuje). Totéž vyžaduje přístup k historickým zámkům a pohyblivým mechanismům. Jednak většinou mají nákladnější podobu i ve smyslu povrchových úprav, ale též obsahují prvky, které vysokým ohřevem projít nesmí (např. perka, pružiny, konstrukční prvky, kulisy zámku atd.).

Obecně budou případné zbytky koroze mechanicky odstraněny kartáčováním a rozpuštěny např. tanátováním či fosfátováním (např. tanát Worko, Dorapis atd.). Tam, kde nelze rozebrat spoj (např. spony/bunty, kamenáče, trny v kameni či dřevu aj.) je vhodné ještě použít injektáž vhodným antikoročním přípravkem (např. Ferokon, EBOL LMM, Cortex aj.).

Jako základní nátěr bude v případě standardního postupu použit suřík rozmíchaný ve fermeži. Oxid olovnato-olovičitý (Pb_3O_4) přesněji tetraoxid diolovnatolovičitý, nebo orthoolovičitan olovnatý (triviálními názvy suřík nebo minium) je těžká, sytě oranžovočervená až ohnivě červená krystalická nebo amorfni látka. Jako plnivo olejové – fermežové barvy představuje i v současnosti nejlepší antikorozi ochranu (a to jak chemicky tak po fyzikální stránce).

Svrchní nátěr se provede grafitem rozmíchaným dle standardní technologie ve fermeži (bez sušidel). Každý typ nátěru (základní i svrchní) bude proveden minimálně ve dvou vrstvách. Je třeba dbát na dodržování technologických pauz; nepovažujeme za vhodné, aby byla prováděna mezivrstva (např. syntetický nátěr s příměsí grafitu) nebo přimíchávána sušidla (zejména nedoporučujeme příměs kobaltového prášku) - ušetří se max. 2-3 dny vysychání, ale dochází ke ztrátě pružnosti nátěru).

Postup míchání barvy (jak suříkové, tak grafitové) je následující: nejprve se nasype trochu suříku či grafitu do míchací nádoby a zalije trochou fermeže, tuto hmotu (hustá kaše) je potom třeba roztírat (nikoliv jen zamíchat). Postupně se pak dolévá fermež a přisypává pigment (suřík pro základ anebo grafit pro svrchní nátěr). Směs se stále pečlivě promíchává. Po finálním namíchání by hustota měla zhruba odpovídat konzistenci hustší smetany (u grafitu záleží na velikosti zrna). Na den či dva je dobré směs odstavit, občas promíchat a případně přiredit fermeží nebo naopak dosypat odpovídající plnivo. Vhodnou hustotu je třeba vyzkoušet zkušebním nátěrem (sleduje se míra krytí a roztíratelnosti). Při samotné aplikaci - natírání - je třeba připravenou fermežovou barvu neustále průběžně míchat. Použité plnivo (suřík/grafit) na rozdíl od obvyklých hobby barev má tendenci rychle sedat na dno. Pro grafitový nátěr je vhodné volit co nejjemnější grafit (černý či šedý), s barvou je potom snadnější práce a lépe kryje. Poslední svrchní nátěr se po ukončení polymeraci pečlivě rozleští kartáčem. Na závěr po úplném vyzrání bude povrch převoskován a opět rozleštěn kartáčem. Pokud by poslední fermežový nátěr nedostatečně vyzrál, může vosk (včelí, KRBN, Revax atd.), zpravidla rozdělaný v technickém benzínu, opět nastartovat polymeraci (nátěr změkne a táhne se). Pokud to bude situace vyžadovat, lze ve zvláštním případě užít moderního antikoročního prostředku pro injektáž (např. Ferokon a jiné).

Technologické poznámky:

- Významně záleží na kvalitě fermeže, zvláště na její rychlosti polymerace a stabilitě.
- Suříkový i grafitový nátěr je třeba namíchat s předstihem min. jednoho dne (pokud je to možné, lze rozmíchané barvy skladovat téměř do nekonečna. Ideální je mít plné skladovací

nádoby (omezit přístup vzduchu, a tím zamezit polymeraci fermeže – tzv. škraloup vždy vyhodit – nerozmíchat!).

- Za dobrých tepelných podmínek (cca. 22°C) lze aplikovat druhý základní nátěr cca. 24 hodin po prvním (to platí u suříku, grafit je pomalejší – významně). V případě grafitového nátěru je třeba vyčkat vyschnutí (to je závislé na teplotě atd.), ale jde řádově o 7-10 dní.

Cínované povrchy

V případě této povrchové úpravy je podmínka směřována spíše na restaurátorské práce na skříní podle návrhu Kamila Hilberta. Zpravidla pokud je cínovaný povrch víceméně v pořádku, stačí pouze přečistit, odmastit, zbavit starších závěrečných úprav, a znovu navoskovat. Poměrně se osvědčilo také do vosku přidat vhodný odstín grafitu (případně a tmavého pigmentu) rozleštit měkkým kartáčem. Efekt zaleštění prodlužuje životnost povrchové úpravy a vizuálně vylepšuje působení dotčeného prvku při lehkém oslepnutí (což je přirozená oxidace cínu). Stejným postupem je ovšem třeba ošetřit všechny okolní cínované povrchy.

V případě komplexní obnovy či v případě nového výrobku je jednoznačně preferován tradiční způsob namáčení prvku v natavené lázni cínu (zpravidla jde o litinové vany s plynovým vytápěním, nebo ocelové nádoby umístěné na kovářskou výheň). Cín (Sn) je poměrně citlivý na přehřátí, proto je třeba brát ohledy na teplotu tavení - řádově 232 °C. Ideálně by cín měl být co nejčistší, lze doporučit 99% Sn pro potravinářské účely (výborná životnost, snadné zpracování, vizuálně optimální). Čím vyšší je obsah olova (Pb), tím je zpravidla nižší trvanlivost úpravy (a též šedší odstín pokovení). Technologie máčení v natavené lázni přináší ovšem též řadu chemickotechnologických problémů, neboť je obvykle používána kyselina solná (aj.), sodná voda (pro neutralizaci) a pájecí voda (Lötzwasser). Nejprve je pochopitelně výrobek mechanicky zbaven všech korozních produktů. Z hlediska dlouhodobé životnosti úpravy cínováním, často přináší problémy obnova povrchové úpravy historických materiálů, zejména tepaných a prosekávaných plechů. Poměrně obvykle je tepaný plech i vzhledem k historické výrobě navrstven, resp. rozdělen v řezu drobnými trhlinkami. Při čištění v kyselé lázni většinou dojde k zanešení kyselých součástí do hmoty materiálu, což potom v čase zapříčiňuje vznik korozivních produktů porušujících cínovou úpravu povrchu. Z tohoto hlediska je důležité ve vysoké míře dbát na neutralizaci kovu. Pomocí může i následná povrchová úprava, případně i preventivní použití inhibitorů koroze. Někdy též lze využít zalakování (Paraloid, Zapon lak aj.). Finálně je vždy prvek opatřen ochrannou voskovou vrstvou, kterou lze snadno obnovit či opravit. *Pozn. Existuje technologický postup, kterým lze dosáhnout lehké celistvé barevnosti tradičního cínovaného povrchu. Barevnost se odvíjí od čistoty cínu, možnosti detailně ovlivnit teplotu cínovací lázně. Odstíny cínu mohou mít potom lehce nádech do zlatých nebo měděných odstínů. Tato úprava však není obvykle tradičně historická pro povrchové úpravy kovářských prvků.*

V zásadě obdobně funguje i galvanické cínování, které ovšem ve většině případů přináší nevzhledný (krupičnatý) povrch; ten vůbec neodpovídá vizuálně historické podobě tradičního cínování. Chemickotechnologické problémy jsou srovnatelné s výše uvedenými (problém s kyselou či zásaditou lázní). Existuje také možnost lokálního pokovení na místě elektrolyticky s použitím tamponů, ale to je metoda poměrně technicky komplikovaná, často s průměrným výsledkem – navíc vhodná spíš pro interiér.

Historicky i soudobě prezentovaná cínovaná úprava kování bývá často v exteriéru, někdy i interiéru, z části zkorodována. Ne vždy však jde o prvky, které lze bezpečně sejmout a opětovně upravit povrchem pokovením - namáčením v cínové lázni. V takovém případě lze s ohledem na situaci připustit a volit postup vizuální retuše. Obecně doporučujeme prvek s pozůstatky cínové úpravy vyčistit, zcela zbavit korozních produktů, odmastit a lokálně štětečkem aplikovat tanát (taninový přípravek, např. fa Worko, Dorapis aj.). Na tanát lze aplikovat např. aspoň jeden nátěr suříkem, ale většinou postačí rovnou retuš barvou např. Alkyton odstín hliník (možná lze použít i jiný typ barvy, ale je třeba upřesnit výrobek, např. s přihlédnutím ke zkušenosti restaurátora – mimo jiné Alkyton též obsahuje inhibitory koroze). Není přetíráno ještě funkční cínování, jen retušována partie zajištěná tanátem, případně ještě suříkem. Vrchní konzervace je doporučována ve vosku (např. Revax 30 ad., též s inhibitory koroze), případně s přidaným grafitem (pro tmavší patinu a kovový lesk). Po zatuhnutí je třeba povrch s citem rozleštit obuvnickým kartáčem.

Truhlářské práce

Stav dveří je z truhlářského hlediska vcelku dobrý (materiál nátěru nám není znám, patrně jde o fermežový nátěr). Nepředpokládáme, že by bylo třeba dveře odstrojit (jakkoliv bylo třeba zmíněné provést u dveří vstupních). Klima interiéru katedrály by nemělo být zásadním zdrojem zásadní degradace použitého materiálu. Vycházíme ze zkušenosti, že výrobce - firma Koubar a Vinklát - zpravidla postupovala dle tehdejšího řemeslného standardu. Případný rozsah oprav bude určen po demontáži v ateliéru restaurátora (i když bychom považovali za vhodné práce provést na místě, resp. v blízkém okolí bez složitějšího stěhování) a sejmutí nátěru a doplnění průzkumů. Na místě je nutno zajistit provizorní výplně otvorů z vhodného materiálu.

Sejmutí stávajícího nátěru z dřevěných prvků bude prioritně prováděno odstraňovači na bázi rozpouštědel (např. Chemsearch Chemstrip, Colorlak P 05, P 07, P08, Barvy Laky P 8512, P 8513, P8214 či BARVOŽROUT a jiné prioritně na bázi dichlormethanu). Zpravidla úspěšnost zásahu, resp. jednotlivých použitých prostředků, je v předstihu třeba vyzkoušet na vzorcích.

Obecně vylučujeme použití kyselinových či zásaditých odstraňovačů, opalování laků plamenem - propanbutanovým hořákem. Důvodem je obvyklá ztráta ostrých hran profilací a případné lokální ohoření dřeva. Při citlivém použití, výhradně zkušenými pracovníky, zcela nevylučujeme horkovzdušnou pistolí, zvláště má-li regulaci teploty.

Pro plněné olejové nátěry odpovídající barevnosti, která bude předvedena a schválena na vzorcích (připravených ještě před sejmutím stávajících nátěrů), doporučujeme plněné olejové nátěry v zásadě na bázi fermežových olejů (např. Barvy Laky Teluria - fermežová barva O2025, nebo fermežové barvy Ottosson Linoljefärg, Kreidezeit a Osmo). Žádoucí je používat materiály s nižším obsahem sušidel, což sice prodlužuje dobu vysychání, ale zvyšuje kvalitu polymerace fermeže či oleje; tím je dosaženo vyšší trvanlivosti nátěru spolu s jistou pružností povrchu. Zcela nevhodné je přimíchávání sušidel (např. kobaltového prášku), což snižuje kvalitu nátěru.

Pro povrchovou úpravu dveří se stávající úpravou bez krycích nátěrů, v tzv. lazurní prezentaci, doporučujeme použít buď napuštění fermeží nebo vhodné a osvědčené oleje (např. belgické oleje Woodprotector, Borma Decking Oil (Danish Oil), Bona Deck Oil, oleje Osmo, Kreidezeit a případně i jiné s odpovídající kvalitou a dobrou referencí, která bude ověřena).

Elektroinstalace

Projektová dokumentace podrobně rozpracovává mimořádně rozsáhlou výměnu stávající elektroinstalace a doplnění nových instalací a rozvodů v souvislosti s realizací nového varhanního nástroje, kamerami a reproduktory.

Instalace, které jsou předmětem PD, jsou v převážné většině vedeny ve stávajících trasách. Považujeme takto rozsáhlou stavebně technickou akci za vhodnou příležitost k odstranění všech nefunkčních vedení, zabírajících v trasách zbytečně místo. V mnoha případech budou trasy otevřeny po více než 30 letech. Zatím vycházíme z předpokladu, že páteřní trasy nebude třeba rozšiřovat, i když je jasné, že nyní nejsou ve všech případech dobře přístupné. Zvláště prostupy stavebními konstrukcemi katedrály mohou být neuralgickým bodem.

Instalace zcela nových rozvodů (tedy mimo stávající trasy) bude zásadně prováděna po povrchu stavby a v některých případech budou použity esteticky provedené chráničky (např. bronzové, měděné či mosazné trubky – případně patinované). Příchytky těchto chrániček bude možno kotvit pouze do spár mezi kvádry, nikoliv přímo do kamene. To platí i pro novou konstrukci kryjící páteřní trasu z triforia na kruchtu v podvěží.

Některé stávající trasy ke kamerám nebo reproduktorům jsou vedeny po povrchu gotického či neogotického zdiva. Nyní jsou v katedrále různé způsoby ukotvení, víceméně nepřilíživě vyhovujícího typu. Nově bude vedení řešeno tak, že do vhodných spár v kvádrovém zdivu bude umístěna kovová hmoždinka (již dříve předloženého typu), která umožní přišroubování vhodné příponky. U povrchových vedení je podstatná barevnost kabelu.

Drobné poznámky k nejasnostem v projektové dokumentaci:

U přípravy pro možné zavěšení doplňkového osvětlení varhanního nástroje je třeba upravit výkres D.1.4.7. Silnoproudá el. V D.1.4.7.b.05-a. průchody klenbou pro nová svítidla (externí osvětlení varhan) nebudou vedeny svorníky, ale multifunkčními otvory v kápích klenby.

D.1.4.8. Elektronická komunikace, 1 Kamery (CCTV). Osazení kamer na svítidla je možné, vedení kabelu však bude problematické, navržené rušení spodního světelného zdroje pro umístění kamery je vyloučeno.

D.1.4.8.b.22 TV 02 - stávající kamera TV 02 je špatně situována. Na kazatelně (kde skutečně je) by neměla být napevno a nastálo, ale jen jako mobilní pro konkrétní přenosy. Kamery TV 02 a TV 04 jsou situovány na zábradlí, ale vhodnější by bylo jejich umístění na stojanu za ním – bez zásahu do zdiva.

El. požární signalizace - tlačítkové hlásiče v úrovni krucht (asi ve věži) a „o patro výš“ mají být „na stěně“ – umístění je třeba řešit bez zásahu do zdiva a esteticky přijatelně.

Z komplexního hlediska je třeba konstatovat, že všechny vizuálně prezentované prvky a instalace budou s dostatečným předstihem vyzkoušeny a schváleny všemi zúčastněnými.

Statické posílení západní kruchty

Tento zásah je vyvolán hmotností nového varhanního nástroje. Ta se v průběhu projekčních prací pětkrát změnila, přičemž změny bohužel znamenaly větší zatížení konstrukce podlahy kruchty. Varianta, která je nyní součástí projektové dokumentace, byla detailně projednána již v předstihu, před dopracováním PD. Její základní výhodou je skutečnost, že stále jde o zesílení stávající konstrukce bez dodatečných zásahů do stěn a hmoty katedrály, což byl jeden ze základních požadavků památkové péče.

Stávající podlahu z měkkého dřeva je nutno před rozebíráním vyčistit vysavači, což aspoň částečně sníží prašnost procesu. Dřevo je třeba demontovat opatrně, vzhledem k jeho stáří a kvalitě je vhodné jej uložit v deponii Pražského hradu pro budoucí použití v areálu.

Požitý materiál a postup prací jsou jednoznačně zadány v PD, samotné provedení předpokládáme za účasti kvalitního odborníka (tesaře) a odborné firmy, kteří budou pracovat s vysokou přesností.

Závěrečná ustanovení

Z hlediska časového provádění zamýšlené realizace je třeba přísně dodržovat technologickou kázeň a klimatické nároky použitých postupů. Některé práce je třeba omezit až na teplejší období pozdního jara (v noci nesmí klesnout teplota konstrukcí pod 12°C).

Práce budou probíhat pod dohledem pracovníků Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, kteří budou s dostatečným předstihem informováni o veškerých změnách oproti schválené projektové dokumentaci. Všechny materiály a technologické postupy musí být odpovědnými zástupci schváleny (aspoň zápisem do stavebního deníku). Detaily postupu a technologií budou upřesňovány na místě, stejně jako používané materiály. Dodavatel bude počáteční stav i průběh prací dokumentovat a na závěr odevzdá podrobnou restaurátorskou zprávu doplněnou fotografickou dokumentací odpovídající kvality. Součástí zprávy bude i doporučení budoucí údržby. S tímto doporučením budou seznámeni všichni dotčení pracovníci Správy Pražského hradu a budou se jím při komplexní péči o katedrálu řídit.

Odůvodnění:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost č. j.: SPH 1061/2022 ze dne 16. června 2022 o závazné stanovisko k záměru stavebně technických úprav vyvolaných záměrem instalace nového varhanního nástroje na západní kruchtě katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Součástí žádosti je projektová dokumentace Stavební příprava Západní kruchty a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan. Projekt na podnět Nadačního fondu Svatovítské varhany zpracovala projekční kancelář TECHNICO Opava s.r.o. (Ing. Martin Uličný, HIP Ing. Matěj Kudlík, architektonické řešení Ing. arch. Nikola Štibraná, stavební řešení Ing. Eva Macáková, statika Ing. Václav Jandáček a PBR Ing. Ivana Bednářová) v dubnu 2021. Projektová dokumentace je provedena ve stupni DPS – dokumentace pro provedení stavby.

Kancelář prezidenta republiky při posouzení žádosti a stanovení podmínek uvedených ve výroku tohoto stanoviska vycházela z předložené projektové dokumentace ve stupni DPS: „Stavební příprava Západní kruchty a souvisejících prostor pro instalaci velkých varhan“ v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě; dále vycházela též z podrobné znalosti dotčených partií stavby a z výsledků konzultací a pracovních prohlídek v průběhu zpracování projektu. PD vznikala v úzké spolupráci projektantů TECHNICO Opava s.r.o., s pracovníky Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky, s pracovníky Metropolitní kapituly u sv. Víta, s pracovníky Oddělení nemovitého majetku Správy Pražského hradu a dalšími externími spolupracovníky.

Základní materiálové a technologické podmínky určené tímto závazným stanoviskem vycházejí ze standardních a tradičních technologických požadavků památkové péče obvyklých pro restaurování architektury významného historického objektu, na které je v chráněném areálu Pražského hradu třeba klást zvláštní důraz. Zmíněná typologie prací je součástí rozsáhlého stavebně technického zásahu zpracovaného v dotčené PD. Ze stejných důvodů je třeba trvat na tom, že samotnou realizaci tohoto záměru mohou provádět pouze dostatečně zkušení restaurátoři a řemeslníci s odbornou praxí v oboru památkové stavební obnovy historických objektů. Uvedené podmínky také doplňují a upřesňují požadavky obsažené v PD.

Toto závazné stanovisko vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v závazném stanovisku orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o závazné stanovisko jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení:

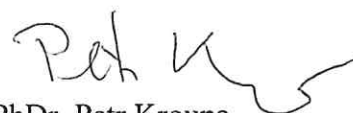
Proti tomuto závaznému stanovisku se nelze samostatně odvolat. Takové odvolání lze podat až proti rozhodnutí, které bude na základě závazného stanoviska vydáno.

Vyřizuje:

Mgr. Petr Měchura, Ph.D.

Ing. arch. Petr Chotěbor, CSc.

Telefon: 224 373 358

PhDr. Petr Kroupa

ředitel

Odbor památkové péče
Kancelář prezidenta republiky

